

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

КАРАЗІНСЬКІ ЧИТАННЯ: ЛЮДИНА. МОВА. КОМУНІКАЦІЯ

Тези доповідей
XVII наукової конференції
з міжнародною участю

2 лютого 2018 року

Харків 2018

існування доволі великої кількості перекладів, кожен з яких буде адекватним оригіналу, що зовсім не означає аморфності поняття адекватності, адже існує межа, за якою переклад буде вважатися не таким, що відповідає оригіналу, а, навіть, помилковим. Адекватним слід вважати такий переклад, який максимально можливою мірою передає інформацію, що міститься у тексті оригіналу. Власне, сам процес перекладу можна розділити на два етапи, першим з яких буде аналіз первинного тексту з метою повного його розуміння, витягування з нього усій глибини змісту. Другий етап являє собою синтез, тобто втілення цього змісту у нову, іншомовну форму. Перехід від одного етапу до іншого відбувається через пошук і відбір оптимальних рішень, незважаючи на те, що такий розподіл перекладацького процесу має доволі умовний характер і обов'язковість суворого слідування одного етапу за іншим не доведено і в реальній практиці вони або перетинаються або проходять паралельно, але наявність таких етапів не викликає сумнівів.

Виходячи із вищесказаного, можна зробити висновок про творчий характер природи перекладу, який, тим не менш, базується на чіткому дотриманні граматичних правил мови, але й на врахуванні не тільки мовних особливостей, але й культурно-психологічної специфіки сприйняття реципієнта.

Література

1. Алимов В.В. Теория перевода. Перевод в сфере профессиональной коммуникации / В.В. Алимов. – М. : Едиториал УРСС, 2005. – 160 с. 2. Комиссаров В.Н. Теоретические основы методики обучения переводу / В.Н. Комиссаров. – М. : Рема, 1997. – 112 с.

СИНОНІМІЧНІ ПІДРЯДНІ ВИСЛОВЛЕННЯ З НОМІНАЛЬНОЮ, АД'ЕКТИВНОЮ ТА АДВЕРБІАЛЬНОЮ ГОЛОВНИМИ ЛЕКСЕМАМИ (на матеріалі сучасної французької художньої прози)

Лепетюха А.В. (Харків)

Синонімічні підрядні висловлення з головними номінальною, ад'єктивною та адвербіальною лексемами становлять ко(н)текстуально адекватні однобазові (з одним термінальним ланцюжком) та двобазові (з двома або кількома термінальними ланцюжками) трансформи віртуальної первинної (стрижневої) феноменологічно реконструйованої монопредикативної пропозиції у межах функціонально-семантичного макрополя синтаксичної синонімії (далі – СС). Актуалізовані синонімічні мікрополя-ко(н)текстуально преференціальні опції з експлікованим та імплікованим актантом найчастіше займають ініціальну

позицію у поліпредикативному висловленні (далі – ППВ) та вводяться адвербіальними стимуляторами (déclencheurs [3, с. 127]) часу *une fois* та *à peine*: (1) *À peine le fiacre en mouvement, je recommençai de trembler.* (G. Duhamel) (2) *Une fois la cuisine étincelante, Rachel prépara un thé vert bio.* (E. Sender) (3) *Mais une fois dedans, ah, c'est bon, vous ne pouvez pas imaginer.* (J. Littell)

Підрядна частина прикладу (1) з номінальною головною лексемою-іменною частиною імплікованого предикату та з експлікованим суб'єктом дії (*le fiacre*) є синонімічним двобазовим трансформом стрижневої структури з темпоральним семантичним значенням, яка зворотно реконструюється таким чином: *à peine le fiacre eut-il été en mouvement que...* (первинна пропозиція) ← *à peine que le fiacre eut été en mouvement* (приблизна структура) ← *à peine le fiacre en mouvement* (ко(н)текстуально адекватна структура). Шляхом «альтернативного» (термін Л.В. Щерби [2, с. 275]) лінгвістичного експерименту (мовної гри адресата), який полягає «у штучній заміні слова або фрази тексту, що аналізується, синонімічним словом або фразою» [1, с. 30–31], визначимо ступінь ко(н)текстуальної пертинентності стрижневої, приблизної та адекватної структур. Вибір автором звуженого підрядного висловлення зумовлено синтаксичною складністю первинної пропозиції: інверсія + складний минулий час та наявністю у пре- та посттекстах сполучникових ППВ з *qui / que* та з дієприслівниковою компресією, яка характеризує ідіостиль письменника: *Cessant soudain de babiller, Justin me saisit par la taille, (...) héla bientôt un fiacre qui tournait à l'angle de la rue des Écoles et, retirant son pardessus, me le jeta sur les épaules. À peine le fiacre en mouvement, je recommençai de trembler. (...) C'est quand même là que j'aime encore mieux me trouver si je dois...aller très mal.*

У підрядному висловленні прикладу (2) з головною ад'єктивною лексемою експлікується актант (*la cuisine*); у прикладі (3) з адвербіальною ключовою лексемою суб'єкт дії актуалізується у фінальній частині ППВ (*vous*). Темпоральний план первинних структур *une fois que le cuisine eut été étincelante* та *une fois que vous êtes dedans* аналізованих однобазових трансформів визначається контактним (інтрафрастичним) ко(н)текстом. Адекватність преференціальної опції прикладу (2) пояснюється дистантним (інтерфрастичним) ко(н)текстом: *Le rangement de la vaisselle sale dans le lave-vaisselle, (...) le rangement des multiples ingrédients qu'elle avait laissés en vrac après s'en être servie, lui prirent une douzaine de minutes. Elle passa un coup de balai et ferma les sacs de différents bacs de poubelle qu'elle sortirait le lendemain. Une fois la cuisine étincelante, Rachel prépara un thé vert bio.* Авторка обирає редуковану структуру з метою уникнути додаткового синтаксичного ускладнення дискурсивного фрагменту, що вже містить сполучникові ППВ, та імплікувати підрядну пропозицію зі складним минулим

часом шляхом використання прийменникових та адвербіальних стимуляторів: *après, une fois*. Реактуалізація прономінального еквівалентного референта (*vous*) первинної пропозиції прикладу (3) у контактному ко(н)тексті зумовлює вибір письменником компресованого підрядного висловлення: *Mais une fois dedans (une fois que vous êtes dedans), ah, c'est bon, vous ne pouvez pas imaginer*.

Отже, стратегії мовної гри адресата дозволяють зворотно реконструювати первинну структуру функціонально-семантичного макрополя СС та визначити ступінь ко(н)текстуальної пертинентності кожного синонімічного мікрополя.

Література

1. Пешковский А.М. Принципы и приемы стилистического анализа и оценки художественной прозы / А.М. Пешковский. – М. : Ars Poetica. 1927. – 68 с.
2. Щерба Л.В. Языковая система и речевая деятельность / Л.В. Щерба. – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 432 с.
3. Charolles M. La référence et les expressions référentielles en français / M. Charolles. – P. : Éditions Ophrys, 2002. – 285 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. Duhamel G. Le désert de Bièvres / G. Duhamel. – P. : Mercure de France, 1984. – 256 p.
2. Littell J. Les Bienveillantes / J. Littell. – P. : Gallimard, 2006. – 537 p.
3. Sender E. Le sang des dauphins noirs / E. Sender. – P. : Éditions XO, 2012. – 412 p.

ДЕЯКІ ПРИНЦИПИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СПІЛКУВАННЯ НА НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ ВНЗ

Лешньова Н.О., Павлова Л.В. (Харків)

Розвиток України як незалежної держави, поширення її міжнародних зв'язків у багатьох галузях життєдіяльності, процеси глобалізації ХХІ століття зумовили необхідність звернути особливу увагу до формування комунікативних навичок у майбутніх фахівців. Випускники вищих навчальних закладів мають відчувати певну комунікативну компетентність у спілкуванні з колегами з інших країн. Саме поняття комунікативності (лат. *Communicatio*) визначають як акт спілкування між двома і більше індивідуумами заснований на взаєморозумінні [2].

Співробітники Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна розробили курс з дисципліни “англійська мова за фахом” і склали навчальний посібник до нього. Метою курсу є навчити студентів спілкуватися англійською мовою на повсякденні та професійні теми. На заняттях обговорюються такі